

OLAJOS NÖVÉNYFAJOK ÉS NEM KALÁSZOS GABONAFÉLÉK NYÁRI SZEMLÉJE

nébih

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Europai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

Nébih Fajtakísérleti Állomásainak bemutató üzemi programja és fejlesztése

*Bemutató üzemi célok a megvalósulási
helyszínek függvényében:*

Tordas	kertészeti (zöldség, gyümölcs) fajok, szántóföldi és üvegházi termesztési körülmények, ökológiai gazdálkodásra alkalmas fajták vizsgálata
Pölöske	kertészeti (gyümölcs) fajok vizsgálata
Székkutas	szántóföldi fajok vizsgálata
Monorierdő	erdészeti fajok vizsgálata, fajtakitermesztés, burgonya rezisztenciavizsgálat

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (továbbiakban: Nébih) Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatósága végzi a fajtaelismeréshez szükséges vizsgálatokat és a fajtakitermesztést (posztkontroll vizsgálat). A hazánkban elismert fajták az Európai Unió egész területén szaporíthatók és forgalmazhatóak.

A fajtakísérleti állomások az ország fontosabb termőterületein helyezkednek el. A fajtakísérleteket a hazai és nemzetközi jogszabályokban foglaltak figyelembevételével, egységes módszertan alapján végezzük.

A fajtakísérleti és fajtakitermesztő állomások modernizálásával, olyan növényfajtakísérleteket lehet végezni, melyekkel limitálhatóak a mezőgazdasági termesztés bizonytalanságából adódó negatív hatások,

növelhető a termésbiztonság, valamint a növényi kórokozókkal, kártevőkkel szembeni ellenállóképesség. A gazdálkodók olyan innovatív ismereteket, növénykultúrákat (fajtákat), környezetvédelmi megoldásokat ismerhetnek meg, amelyek alkalmazása révén optimalizálhatják a termelést, csökkenthetik a szennyezőanyag kibocsátást, valamint eredményesen alkalmazkodhatnak a fenntartható fejlődés feltételeihez.

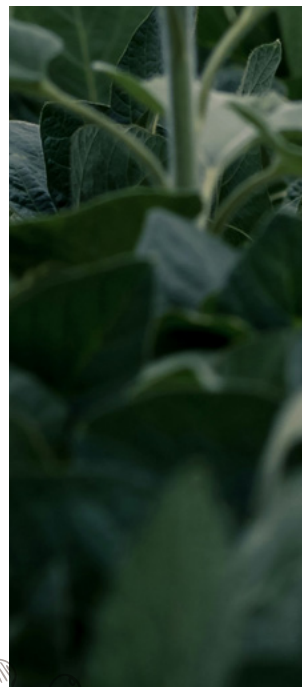
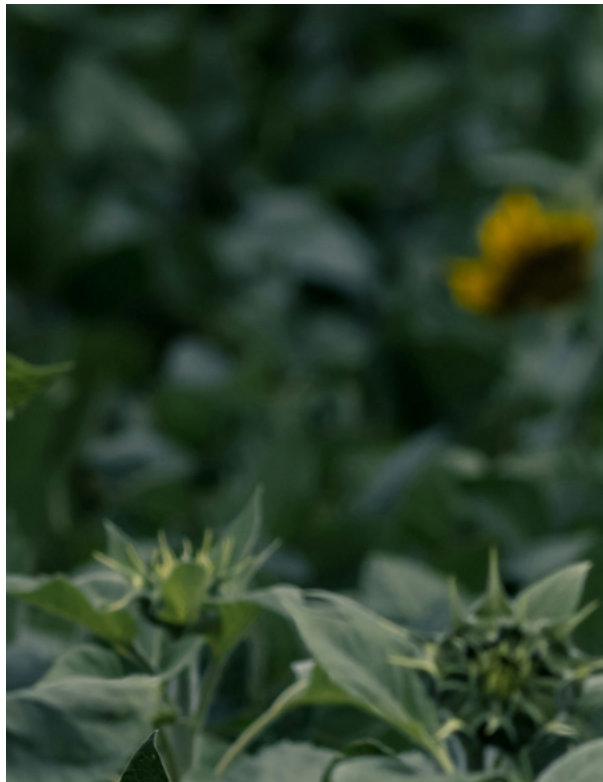

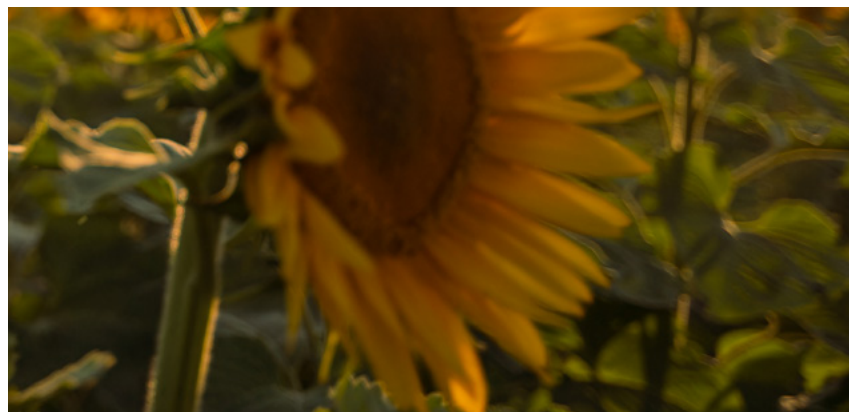
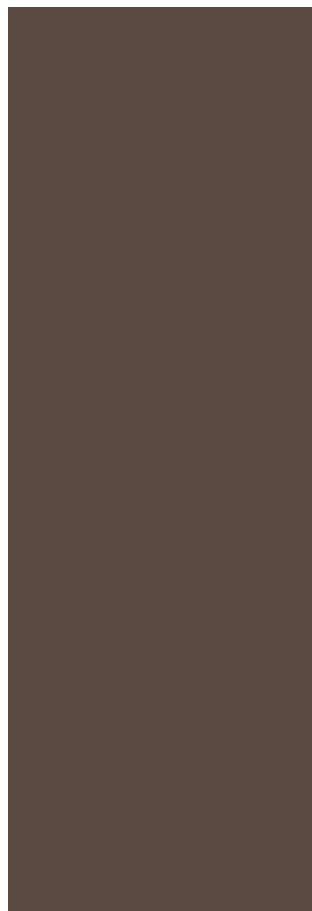
A Székkutasi állomás 60,57 ha földterülettel rendelkezik Csongrád-Csanád vármegyében

Nagyon jó minőségű, 30-35 Ak értékű, mészlepedékes csernozjomtalaj, igen magas foszfor- és káliumtartalommal, Arany-féle kötöttségi szám: 45-50. Az állomáson szántóföldi fajok vizsgálata történik.

Bemutató üzemi látogatási programok:

1. GÉV vizsgálatok bemutatása
2. Kalászosok bemutatása
3. Kalászosok rezisztenciája „1. séta”
4. Kalászosok rezisztenciája „2. séta”
5. Kísérleti eredmények használata
6. Kórtani bemutató
7. Kukorica és cirok fajtabemutató
8. Méhészeti foglalkozás
9. **Olajos növényfajok és nem kalászos gabonafélék nyári szemléje**
10. Olajos növényfajok és nem kalászos gabonafélék tavaszi szemléje
11. Olajos növényfajok őszi szemléje
12. Székkutasi állomás bemutató program

Az előző kiadványban már szó esett a kísérletek tervezéséről, kivitelezéséről, ápolásáról és a tavasszal megfigyelhető tulajdonságokról. Jelen kiadványban a nyártól felvételezett tulajdonságokról, illetve a betakarításról találhatók részletesebb információk

Napraforgó - Adatfelvételezés és a megfigyelőívhez kapcsolódó fogalmak értelmezése

Vetési idő: Az a nap, amikor a vetés történt. Ha több napon át tartott, mindegyiket fel kell jegyezni.

Kelés napja: Az a nap, amikor az állomány 50%-a kikelt.

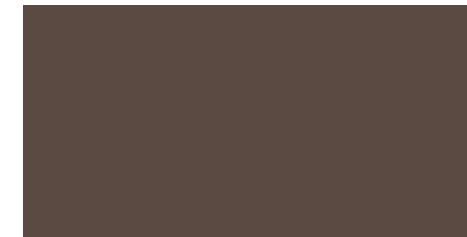
Növényfejllettség állapota: A növényfejllettség állapota BBCH skála szerinti 14-16-os állapotban (az adott kísérleti helyen) bonitálás alapján állapítható meg. 1-9 értékszámokkal kell értékelni a hibridek között mutatkozó különbséget. 9-es értékkel a legerősebbet, 1-es értékkel a ki nem kelt fajtát kell jelölni.

Virágzás napja: Amikor az állomány 50 %-a BBCH 61 növekedési állapotban virágzik.

Növénymagasság: A talajtól a szár nyaki hajlatáig mért távolság cm-ben. Minden ismétlés 2. sorának 3-5 métere között 5-5 növényt kell megmérni közvetlen betakarítás előtt.

Szárszilárdság, átlagosnál később virágzó tövek, többtányérú tövek:

A 45°-nál jobban megdőlt és többől kidőlt tövek, valamint a tányér alatt letört tövek számának viszonyát jelenti a betakarításkori tőszámhoz %-ban. Az egész parcellára vonatkozóan ismétlésenként kell megállapítani. Az átlagosnál később virágzó tövek és többtányérú tövek számát az egész parcellára vonatkozóan ismétlésenként kell meghatározni.

Őszi káposztarepce - Adatfelvételezés és a megfigyelőívhez kapcsolódó fogalmak értelmezése

Vetési idő: Az a nap, amikor a vetés történt. Ha több napon át tartott, mindegyiket fel kell jegyezni.

Kelés napja: Az a nap, amikor a sorok jól látszanak.

Növényfejltség állapota: A növényfejltség állapota BBCH skála szerinti 14-16-os állapotban (az adott kísérleti helyen) bonitálás alapján állapítható meg. 9-1 értékszámmal kell értékelni a hibridek között mutatkozó különbséget. 9-es értékkel a legerősebbet, 1-es értékkel a ki nem kelt fajtát kell jelölni.

Télállóság: Bonitált érték, kipusztulási % alapján:

- Növényállomány őszen 80-100 % = 1, 80-60 % = 3, 60- 40 % = 5, 40-20 % = 7, 20-0 % = 9. A felvételezést október második felében kell 2 x 1 fm-en végrehajtani a II. és a III. ismétlésben. A parcella elejétől számított 1 m után a 2. sorban az első fm-t, majd ezt követően a 3. sorban a második fm-t kell kijelölni, valamint meg kell jelölni az 1-1 fm elejét és végét úgy, hogy a karók tavasszal is megtalálhatók legyenek. A karókkal jelzett fm-en belül kell a növényeket leszámolni. A megfigyelőívbe a II. és a III. ismétlés 2 x 1 fm-én leszámolt növényeket kell beírni.

- Növényállomány tavasszal: tavasszal – a szárbaindulás előtt – március hónapban az őszen leszúrt karók közötti növények számát kell a megfigyelőívbe beírni. Amennyiben a tavaszi növénysszámláláskor a megjelölt helyen több növényt találnak, mint őszen, a megfigyelőív megfelelő rovata fölé kell jegyezni. A kipusztulás %-át a felvételezett növénysszámlálások alapján számoljuk ki.

Virágzás napja: Repce kísérleti módszertan: amikor az állomány 50 %-a BBCH 61 növekedési állapotban virágzik.

Növénymagasság: A talajtól a növény csúcsáig mért távolság, ismétlésenként 5-5 növény.

Állóképesség: Betakarítás előtt ismétlésenként kell megállapítani az alábbiak szerint:

- 9 = kiváló - a növény függőlegesen áll,
- 7 = jó - a növény a függőlegeshez viszonyítva 0-30° közötti mértékben dőlt,
- 5 = közepes - a növény a függőlegeshez viszonyítva 30-60° közötti mértékben dőlt,
- 3 = gyenge - a növény a függőlegeshez viszonyítva 60-90° közötti mértékben dőlt,
- 1 = rossz - a növény a földön fekszik (90°)

Érés napja: Az a nap, amikor a szár középső részén lévő becőkben a magok már sötétbarnák, fényesek, de a felső részben még csak a becők barnulnak és a bennük lévő magok még zöldesek.

Aratás napja: Az a nap, amikor az aratás történt, ha több napon át tartott, mind-egyiket fel kell jegyezni.

Pergési hajlam: A pergési hajlamot betakarítás előtt bonitálással állapítjuk meg, ismétlésenként 1-9 értékszámmal, 9-es értékkel az egyáltalán nem pergő fajtát jelölve.

Termésmennyiség mérés: A betakarításkor mért termés tömege (kg/parcella).

Nedvességtartalom: Termésből vett minta víztartalma %-ban kifejezve. Meghatározása ismétlésenként kombájn műszerrel, kalibrált gyorsnedvességmérővel vagy szárítószekrénnel a magyar szabvány szerint történik.

Ezermag tömeg: Állomási kapacitástól függően opcionálisan felvételezendő. A parcellatermés megállapítása után a négy ismétlés összeöntött és egalizált minta átlagából, légszáraz állapotban a termés ezer mag tömege 4 x 250 mag átlagából.

Szója - Adatfelvételezés és a megfigyelőívhez kapcsolódó fogalmak értelmezése

Vetési idő: Az a nap, amikor a vetés történt. Ha több napon át tartott, mindegyiket fel kell jegyezni.

Kelés napja: Az a nap, amikor a sorok jól látszanak.

Növényszám: Szója kísérleti módszertan: mind a négy ismétlés 2. sorának 3-4 méter közötti szakaszán számolt növények száma a kelés után.

Virágzás kezdete: Az a nap, amikor az állomány 10 %-a virágzik. A virágzás napszaka a fajra jellemző: vagy a kora reggeli, a délelőtti, vagy a déli órákban kezdődik tömegesen, és ekkor kell felvételezni. Becsléssel kell megállapítani.

Virágzás vége: Az a nap, amikor az állomány virágzása befejeződött. 95-98%-ban elvirágzott az állomány. Becsléssel kell megállapítani.

Növénymagasság: A talajtól a növény csúcsáig mért távolság cm-ben. Mind a négy ismétlés 2. sorainak 3-5 méter közötti szakaszán öt-öt növényen (20 db) kell megállapítani.

Napraforgó növénykörtani megfigyelései

A vizsgálatok célja az egyes fajtajelöltek betegségekkal szembeni rezisztenciális tulajdonságainak megállapítása. Az egyes betegségek megjelenését a fajtakísérleti állomások jelzik a körteni referens felé a pontos felvételezés megfelelő időzítéséhez.

Fehérpernészes szárrothadás

- Kórokozó: Sclerotinia sclerotiorum
- Statusa: fellépés esetén vizsgálandó
- Vizsgálat típusa: spontán fertőzések kiértékelése
- Vizsgálat időpontja: a megfelelő fertőzési nyomás kialakulásakor
- Vizsgálat módszere: diagnosztikai vizsgálatok elvégzése, és a tipikus betegségtünetek alapján a fertőzés mértékének megállapítása bonitálással
- Adatközlés: fertőzött felület %

Kukorica - Adatfelvételezés és a megfigyelőívhez kapcsolódó fogalmak értelmezése

Nővirágzás: Az a nap, amikor a növények 50 %-án 2 – 3 cm nagyságú bibe látható.

Felszáradás mértéke (csak silónál): A betakarítás előtt 1 – 5 skálán, ahol 5 a legkevésbé száradó.

Szárszilárdsági hiba: Betakarításkor, 2. és 3. sorában számolva kell megállapítani, külön a 45°-nál jobban megdőlt és többől kidőlt tövek számát, külön a cső alatt letört tövek számát.

Szemnedvesség mérések:

- A standardok nővirágzását követő 6. hét hétfőjén kezdődik, hetente ismételve; szuperkorai érécsoport esetén a nővirágzást követő 4. hét hétfőjén kezdődik, hetente ismételve;
- Amikor a standardok átlaga eléri a 25%-os szemnedvességet, az összes fajtajelölt esetében megmérjük a szemnedvességet;
- Amikor a standardok átlaga eléri a 20%-os szemnedvességet, az összes fajtajelölt esetében megmérjük a szemnedvességet (amennyiben közben nem történik meg a betakarítás);
- Szemnedvesség mérése betakarításkor.

Termésmennyiség: A 2. és 3. sorok betakarításából származó nyers termés tömege.

Beltartalmi vizsgálatok (silónál):

Szemes kukoricánál a Nébih nem vizsgál beltartalmi értékeket, csak abban az esetben, ha a fajtát különleges hasznosítási céllal jelentették be. Silókukoricánál összes energia meghatározást végzünk (Wendey analízis alapján).

Növénykörtani megfigyelések:

- A kukorica fuzáriumos csőpenészedése (Fusarium spp.)
- A kukorica gyökér- és szártő korhadása (Fusarium spp., Macrophomina phaseolina, Phaeocystotromma-ambiguum, Bipolaris spp.)
- Golyvásüszög (Ustilago maydis)

Ciropfélék - Adatfelvételezés és a megfigyelőívhez kapcsolódó fogalmak értelmezése

Bugahányás napja: Az a nap, amikor a bugák 50%-a megjelenik.

Virágzás napja: Az a nap amikor az állomány 50 %-a virágzik.

Növénymagasság: A talajtól a növény csúcsáig mérőléccel mellett mért hosszúság cm-ben. A felvételezést a betakarítás előtt kell elvégezni.

Szárszilárdsági hiba: Betakarítás előtt ismétlésekként a 2. és 3. sorban meg kell számolni a megdőlt vagy letört növények számát.

Érés napja: A nap, amikor a fajta érettnek tekinthető a főbuga közepén végzett szemroppantással ellenőrizve kb. 18%-os szemnedvesség tartalomnál).

Termésmennyiség mérés: A betakarításkor mért termés súlya, kg/parcella.

Szemnedvesség: A betakarításkor mért termés víztartalma %-ban. Meghatározása szárítószekrényben történik.

Ezerszemtömeg: A négy ismétlés összeöntött és egalizált terméséből vett mintából kerül meghatározásra.

Állóképesség (silónál és szudánifűnél): Betakarítás előtt ismétlésekként kell megállapítani. A megdőlés mértékét 9-1 érték számmal – 9 a legjobb és 1 a leggyengébb állóképességű fajtát – jelöli.

Levelesség (silónál): A szár levelességét 9-1 értékszámokkal kell meghatározni betakarítás előtt (9 a leglevelesebb).

Bugaszám betakarításkor (seprűnél): Minden ismétlés második sorában 1 fm-en állapítjuk meg a termékenyült bugák számát.

Termésmennyiség mérése (seprűnél): A megszáradt bugákról a magokat maglehúzóval le kell húzni, és mind a szem-, mind a szakálltermés súlyát ismétlésekként meg kell állapítani.

Sarjadzó képesség (szudánifűnél): A növényállomány magassága a kaszálások után a kaszálást követő 14. napon mérve.

Kórtani megfigyelések: Szártörkorhadás (*Fusarium* spp., *Macrophomina phaseolina* (*Rhizoctonia bataticola*)) estleges fellépése esetén.

A megfigyeléseket, méréseket a fajtakísérleti állomáson dolgozó kollégák, illetve a fajtakísérleti referens megfigyelőíven rögzítik, ami az állami elisméréshez szükséges értékelés alapja.

Betakarítás

Szemes kukorica

A betakarítás megkezdhető, ha az adott kísérletben a standard fajták elérik a 18-20% (FAO 100, 200, 300) és 25% alatti (FAO 400, 500) nedvességtartalmat. A termésmennyiség mérése a parcellák 2. és 3. sorának betakarításával és a termésmennyiség mérésével történik. Egy kísérlet összes parcellájának betakarítását ugyanazon a napon kell befejezni.

Silókukorica

Silókukoricák esetében 30-35% szárazanyag tartalomnál kell elkezdni a betakarítást. A termésmennyiség mérése a parcellák 2. és 3. sorának betakarításával és a termésmennyiség mérésével történik. Egy kísérlet összes parcellájának betakarítását ugyanazon a napon kell befejezni.

Szemescirok

A termésmennyiség mérése a parcellák 2. és 3. sorának betakarításával és a termés mérésével történik. Akkor végezzük, amikor az éréscsoport standardja a 18-20 %-os szem-nedvességtartalmat eléri.

Silócirok

A termésmennyiség mérése a parcellák 2. és 3. sorának betakarításával és a termésmennyiség mérésével történik. Az egyes fajtákat (fajtacsoportokat) érésük sorrendjében akkor kell betakarítani, amikor a teljes növény szárazanyag tartalma 30-35%. Ez (kb.) akkor van, amikor a szemek viaszérettek, és az alsó levelek kezdenek leszáradni. A bugátlanokat akkor kell betakarítani, amikor a leghosszabb tenyész-idejű bugás fajtacsoport standard fajtája beérett.

Seprűcirok

A termésmennyiség mérése a parcellák 2. és 3. sorának betakarításával és a termés mérésével történik. A szárról a magvas bugákat viaszérett állapotban 15 cm-es szárrésszel kell levágni majd utóérés céljából vékonyan elterítve többszöri forgatással szárítani. A termésmennyiség méréséhez először ismétlésenként megmérjük az érett bugák súlyát, a húzott szakálltermés súlyát, majd kivonással megállapítjuk a szemtermés súlyát, és megmérjük annak (csak a szemtermés) víztartalmát.

Szudánifű és cirok x szudánifű hibrid

A kísérletben vizsgált fajtákat általában három alkalommal kell betakarítani. Az első növedék betakarításának időpontja a standard fajta 50%-os bugahányása. A második és harmadik növedék betakarítását 60 cm-es növénymagasság elérésekor kell elvégezni. Szárazság esetén, ha a parcella állománya nem érte el a 60 cm-es magasságot, de a levelek kezdenek erősen száradni, úgy a fajták betakarítását meg kell kezdeni.

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatóság

1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.

portal.nebih.gov.hu

ugyfelszolgalat@nebih.gov.hu

+36 1 336 9000

